

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvosuunnitelma

Portaan koulu lv 2024- 2026

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on kartoittaa koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta, kirjata asian suhteen jo tehdyt toimenpiteet ja selvittää, miten koulu voi toimia lisätäkseen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koulussa. Suunnitelma käydään läpi vuosittain ja siihen päivitetään tilan-teeeseen mahdollisesti tulleet muutokset, koulutukset ja tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät tapah-tumat, kartoitukset ja niiden tulokset sekä projektit. Tämä suunnitelma on tehty ottaen huomioon sekä suku-puolten väliseen tasa-arvoon että yhdenvertaisuuteen liittyvät seikat.

Tässä suunnitelmassa tasa-arvolla viitataan sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvään tasa-arvoisuuteen. Koulu on kaikille avoin paikka ja Portaan koulussa pidetään tärkeänä ja arvokkaana sitä, että jokainen kou-lun oppilas voi tuntea käyvänsä koulua turvallisessa ympäristössä ja tulee hyväksytyksi riippumatta siitä, mitä sukupuolta edustaa tai mikä hänen seksuaalinen suuntautumisensa on.

Tasa-arvolaki kieltää oppilaitoksissa tapahtuvan syrjinnän sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella. Tämän lisäksi koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksissa tehdään järjestelmällistä ja suunnitelmallista työtä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi. Oppilaitosten tulee myös ennaltaehkäistä syrjintää sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perus-teella. Tämän suunnitelman tarkoitus on taata lain vaatiman järjestelmällisen ja suunnitelmallisen työn toteu-tuminen Portaan koulussa.

Yhdenvertaisuudesta puhuttaessa tasa-arvon käsite laajenee. Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia. Sukupuoli, ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen tai ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, vamma, terveydentila, seksuaalinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy ei saa vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin saada erilaisia palveluita tai osallistua koulutukseen.

Perusoikeudet kuuluvat jokaiselle ihmiselle, eikä ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan. (yhdenvertaisuus.fi; yhdenvertaisuuslaki 6 §.) Yhdenvertaisuuslain (1 §) tarkoitus on edistää yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjintää ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Yhdenvertaisuuslaissa (6 §) todetaan, että koulutuksen järjestäjän on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi sekä huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön osa-alueet

Opetuksen järjestäminen

Portaan koulussa opetus järjestetään siten, että jokainen oppilas saa opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea sekä opiskeluhuollon palveluita heti tuen tarpeen ilmetessä. Koulussa huolehditaan siitä, että oppilaan oikeus maksuttomaan opetukseen, oppikirjoihin, tarvittaviin työvälineisiin, työaineisiin ja muuhun oppimateriaaleihin sekä opiskeluhooltoon ja laissa määriteltuihin opintososiaalisiin etuihin ja palveluihin toteutuu. Koulun on oltava kaikille turvallinen paikka.

Yhdenvertaisuuslain mukaisesti ketään ei aseteta eriarvoiseen asemaan. Opetuksen järjestämisessä ja toteuttamisessa huolehditaan siitä, että kaikilla on samanlaiset mahdollisuudet opetukseen.

Portaan koulussa opetus järjestetään siten, että opiskeluympäristö sopii jokaiselle oppilaalle huolimatta sukupuolesta tai muista ominaisuuksista ja jokaiselle annetaan mahdollisuus oppia juuri itselle sopivalla tavalla. Opetus järjestetään sukupuolisensitiivisesti siten, että jokaisen oppilaan yksilölliset tarpeet tulevat huomioiduksi ilman, että niihin liitetään sukupuoleen liittyviä ennakko-odotuksia tai -käsityksiä.

Opintosuoritusten arviointi

Opintosuoritusten arviointi perustuu valtakunnallisessa, kuntakohtaisessa ja koulukohtaisessa suunnitelmassa määriteltujen tavoitteiden saavuttamiseen. Oppilaiden ikä- ja kielitaso huomioiden, heitä ohjataan asettamaan omalle oppimiselleen tavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista. Arvioinnissa ei verrata oppilaiden keskinäisiä suorituksia ja saavutuksia, eikä arviointi koskaan perustu henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arviointi on jatkuvaa, monipuolista ja ohjaavaa. Arvioinnissa käytetään erilaisia toimintatapoja ja oppilaalle annetaan jatkuvaa palautetta. Opetus ja arviointikäytännöt suunnitellaan siten, että oppilaalla on riittävästi erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Arviointi on monipuolista, esim. keskustelua tai kirjallista tuotosta tai toiminnallista arviointia. Käyttäytyminen arvioidaan aina erikseen, eikä se vaikuta eri oppiaineista saataviin arviointeihin. Oppilaalla ja huoltajalla on aina oikeus saada tietoa siitä, miten arviointiperusteita on sovellettu oppilasta arvioitaessa. Arvosanat annetaan yhdenvertaisin perustein ja koulussa pidetään yllä yhtenäistä arviointikulttuuria.

[Arvioinnin käsikirja \(peda.net\)](http://peda.net)

Elämäntutkimus, vakaumus ja mielipide

Erilaisiin elämäntutkimuksiin, vakaumuksiin ja mielipiteisiin suhtaudutaan meillä avoimesti ja kunnioittavasti. Erilaisia elämäntutkimuksia ja vakaumuksia pyritään tuomaan esiin koulumme arjessa, jotta henkilöstöllä ja oppilailla olisi mahdollisuus tutustua niihin ja tarvittaessa myös rikkoa mahdollisia ennakkoluuloja ja stereotyyppöitä.

Kouluruokailussa huomioidaan erilaiset vakaumukset ja erityisruokavaliot.

Erilaisia vakaumuksia ja arvopohjia kunnioitetaan virallisessa tiedotuksessa ja henkilökunnan antamassa ohjeistuksessa.

Etninen tausta, kansallisuus ja kieli

Portaan koulussa on mahdollista käyttää tarvittaessa yhteistä tulkkauspalvelua Koulukeskuksen kanssa, jotta kodin ja koulun yhteistyötä voidaan toteuttaa huolimatta siitä, mikä oppilaan ja/tai huoltajan äidinkieli on. Arjen viestinnässä huomioidaan, että tärkeät viestit menevät kotiin ymmärrettävässä muodossa. Toistaiseksi palvelua ei ole tarvittu.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon erilaiset ajattelu- ja toimintatavat sekä rakennetaan yhteistä ymmärrystä siitä, miten arki saadaan toimivaksi koulupäivien aikana. Koulussamme on varauduttu huomioidaan ja kuuntelemaan eri kulttuureista tulevien toiveita ja tarpeita opetusta suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Seksuaalinen suuntautuminen ja sukupuoli-identiteetti

Portaan koulussa kunnioitetaan jokaisen seksuaalista suuntautumista. Koulussamme rakennetaan hyväksyvää, erilaisuutta ja moninaisuutta arvostavaa, avointa ja sallivaa ilmapiiriä jatkuvasti, tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Kannustamme, tuemme ja edistämme erilaisten ihmisten kohtaamista ja arvostamista.

Sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta keskustellaan oppitunneilla osana opetusta ja opetus-suunnitelmaa. Oppiaineita ei ole määritelty sukupuolen kautta ja kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua kaikkeen toimintaan sukupuolesta riippumatta. Opetusryhmiä ei koosteta sukupuolisidonnaisesti pääsääntöisesti missään oppiaineessa, eikä sukupuoleen liitetä ennakko-oletuksia tai ennakkoluuloja.

Seksuaalinen häirintä ja sen ehkäisy

Jokaisella oppilaalla ja henkilökunnan jäsenellä on oikeus turvalliseen ja häirinnästä vapaaseen arkeen. Kaikenlainen seksuaalinen häirintä on ehdottomasti kiellettyä. Koulussamme tiedostetaan se, että seksuaalinen häirintä pitää sisällään monenlaisia erilaisia osa-alueita. Kaikki seksuaaliseen häirintään viittaavat toimet otetaan aina vakavasti ja selvitetään välittömästi.

Oppilaiden kanssa keskustellaan jokaisen oikeudesta fyysiseen koskemattomuuteen. Oppilaille selvennetään, että jokainen ihminen määrittelee itse sen, kuka ja miten häntä saa koskea. Pidetään huolta siitä, että oppilaat ja henkilökunta tiedostavat seksuaalisen häirinnän eri osa-alueet ja muodot.

Vammaisuus ja terveydentila

Portaan koulussa ketään ei syrjitä vammaisuuden tai terveydentilan vuoksi. Oppilaalla ja henkilökuntaan kuuluvalla on oikeus itse päättää, mitä ja kuinka paljon hän haluaa terveydentilastaan tiedettävän ja kenellä on oikeus annettuun tietoon. Oppilaan huoltajan kanssa sovitaan aina tiedottamisesta.

Koulussamme pyritään tekemään kaikki tarvittavat erityisjärjestelyt ja tilanteessa, jossa kaikkia tarvittavia erityisjärjestelyitä ei ole mahdollista toteuttaa, annetaan tietoa kouluista, joissa erityisjärjestelyt on toteutettu tai mahdollista toteuttaa. Kaikki esteettömät kulkureitit on merkitty selkeillä opasteilla.

Toiminta syrjintä- ja häirintätapauksissa

Ehkäiseminen

Portaan koulussa kiinnitetään huomiota syrjinnän ja häirinnän ennaltaehkäisemiseen. Koulussa käytetään seuraavia toimenpiteitä osana ennaltaehkäisevää toimintaa:

- Oppilaiden kanssa määritellään yhdessä tärkeitä käsitteitä ja keskustellaan niiden merkityksistä jatkuvasti, monipuolisesti ja avoimesti.
- Osallistetaan oppilaita ja otetaan huomioon heidän näkemyksensä, ajatuksensa ja ideansa erilaisiin tapoihin ehkäistä syrjintää ja häirintää sekä edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.
- Oppilaiden kanssa harjoitellaan koulun arjessa sosiaalisia taitoja.
- Oppilaat vastaavat erilaisiin kyselyihin, joilla on tarkoitus kartoittaa koulumme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta, kirjata ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin ja selvittää, miten koulumme voi toimia lisätäkseen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koulussa.
- Koulutetaan henkilökuntaa ja tarjotaan erilaisia materiaaleja, ideoita sekä vinkkejä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi sekä häirinnän ja syrjinnän ehkäisemiseksi.
- Maailmankoulun materiaali yhdenvertaisuuden käsittelyyn: <http://www.maailmankoulu.fi>

Puuttuminen

Jos koulussa havaitaan syrjintää tai häirintää, puututaan siihen seuraavien toimenpiteiden kautta:

- Ensisijaisena vastuuhenkilönä on aina aikuinen, esimerkiksi opettaja tai joku muu henkilökuntaan kuuluva.
- Selvitetään, onko kyseessä yksittäinen tapaus vai laajempi ilmiö. Jos kyseessä on yksittäinen tapaus, noudatetaan alla olevia toimenpiteitä. Jos taas kyseessä on laajempi ilmiö, sovitaan yhteisesti siitä, miten toimitaan.
- Tilanteesta keskustellaan asianosaisten kanssa ja selvitetään tapahtumien kulku. Keskustelussa huolehditaan siitä, että jokainen tulee kuulluksi.
- Keskustellaan ja sovitaan seuraamuksista sekä tilanteen seurannasta. Sovitaan yhteisesti syrjinnän ja/tai häirinnän loppumisesta ja sovitaan, mitä tapahtuu, jos se sopimuksesta huolimatta jatkuu.
- Keskustelusta ilmoitetaan aina huoltajalle sekä vakavuusasteesta riippuen myös opiskeluhuoltohenkilöstölle ja tarvittaessa ollaan yhteydessä Ankkuri-tiimin poliisiin ja lastensuojeluun.
- Suoritetaan sovitut seuraamuksiin liittyvät toimenpiteet.
- Seurataan tilannetta ja jos tilanne toistuu, kutsutaan paikalle tekijän (ja teon kohteen) huoltajat ja pohditaan yhdessä ratkaisuja tilanteeseen. Vakavammissa tilanteissa selvitetään, onko tarvetta ottaa yhteyttä lastensuojelun henkilöstöön ja/tai poliisiin.
- Koulun henkilökunnalla on velvollisuus ohjata oppilas saamaan opiskeluhuollon palveluita. Opiskeluhuoltopalveluissa huolehditaan siitä, että niin tekijä kuin teon kohde saavat tarvittavaa tukea.

Selvitys Portaan koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta

Koulussamme laadittiin oppilaita varten kysely syksyllä 2024. Sen tarkoituksena oli selvittää tilannetta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden osalta. Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 30 oppilasta vuosiluokilta 1-6.

Yksi oppilas vastasi systemaattisesti kaikkiin kysymyksiin negatiivisesti.

Kyselyssä ensimmäiseksi kysyttiin, tuleeko oppilas mielellään kouluun. Neljä oppilasta vastasi kielteisesti. Seuraavien kysymysten perusteella 28 oppilasta tuntee olonsa turvalliseksi ja yhtä lukuunottamatta jokainen saa olla oma itsensä, oli sitten poika, tyttö tai muunsukupuolinen. Neljän oppilaan mielestä sukupuoli vaikuttaa siihen, miten opettajat häntä kohtelevat. Neljän tytön mielestä pojille sallitaan enemmän vapauksia kuin tytöille, kahdeksan mielestä päinvastoin! Arviointiin sukupuoli ei vaikuta kenenkään mielestä.

Häirintään liittyvien kysymysten perusteella ulkonäköön liittyvää kommentointi ja loukkaava puhe oli yleistä: sitä oli kokenut noin 30 % oppilaista. Häirintään puututtiin ja useimmiten se loppuikin. Viisi oppilasta tunnusti itse häirinneensä muita joko puheella tai koskettamalla. Some ei yllättäen näyttänyt häiriköintialustana kuin muutamalle oppilaalle.

Tietoa sukupuolten tasa-arvosta oli saanut paria lukuunottamatta kaikki. Ja mikä tärkeintä: kahta lukuunottamatta kaikki kokivat koulumme tasa-arvoisena.

Toimenpiteet:

Ikävään puhetyyliin ja kommentointiin on puututtava entistä tiukemmin. Sen seurauksia on hyvä edelleen käsitellä luokissa erillisillä oppitunneilla. Henkilökunnan on perusteltava entistä selkeämmin, miksi oppilas saa jotain vapauksia. Jos vapautta käyttää väärin, sitä ei seuraavalla keralla saa. Ilmeisesti kyseessä on esimerkiksi jokin opettajan antama tehtävä, kuten paperiroskien vienti, ja tämän jotkut kokevat erityisvapautena.

LÄHTEET

Opetushallituksen kyselyä käytettiin pohjana koulussa tehdylle oppilaskyselylle.

- <http://www.rauhankasvatus.fi/>
Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141329>
Opetushallitus: Sukupuolitietoinen opetus ja ohjaus – mitä se on?
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/toiminnallinen_tasa_arvo_suunnittelu_opplaitoksissa/sukupuolitietonen_opetus
Opetushallitus, 2015: Tasa-arvotyö on taitolaji, Opas sukupuolten tasa-arvon edistämiseen perusopetuksessa
Opetushallitus: Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslain velvoitteet http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/toiminnallinen_tasa_arvosuunnittelu_opplaitoksissa/lain_velvoitteet
<https://www.tasa-arvo.fi/etusivu>
Yhdenvertaisuuslaki:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>
www.yhdenvertaisuus.fi

Tammelan Peda.net

[Arvioinnin käsikirja \(peda.net\)](#)

[Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta \(peda.net\)](https://peda.net)

